

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 330/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti SW servis, s. r. o., Komenského 1627/5, Púchov, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokáti Heinrich s. r. o., Lombardíniho 22/B, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Heinrich, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob 203/2015-292 z 29. januára 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti SW servis, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. apríla 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti SW servis, s. r. o., Komenského 1627/5,

Púchov (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Cob 203/2015-292 z 29. januára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 26. marca 2013 sa sťažovateľka domáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporkyňa“), zaplata sumy 122 659,73 € s 20 % DPH a s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto sumy od 19. augusta 2011. Na základe oznámenia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky sťažovateľke, že *„odstupné obchodného zástupcu nie je predmetom dane podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona o DPH“*, sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 31. marca 2014 vzala svoj návrh v časti týkajúcej sa zaplata 20 % DPH späť a zároveň požiadala o pripustenie zmeny petitu. Okresný súd uznesením č. k. 25 Cb 69/2013-267 z 1. apríla 2014 konanie v časti istiny 24 531,94 € zastavil a sťažovateľkou požadovanú zmenu petitu pripustil. Uvedené uznesenie okresného súdu podaním z 30. apríla 2014 odporkyňa navrhla doplniť tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť jej trovy konania v sume 1 238,96 €. Návrhu odporkyne okresný súd uznesením č. k. 25 Cb 69/2013-281 z 8. júna 2015 vyhovel. Proti uvedenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v ktorom namietala, že *„napadnuté rozhodnutie o čiastočnej náhrade trov konania bez toho, aby bolo rozhodnuté vo veci samej o celom predmete konania, je predčasným rozhodnutím, nezohľadňujúcim zásadu úspechu sporovej strany v konaní... Tropy konania vrátane trov právneho zastúpenia si bude môcť odporca uplatniť po rozhodnutí vo veci samej, kedy súd v zmysle ust. § 142 a nasl. O. s. p. bude rozhodovať aj o povinnosti uhradiť trovy konania z jednotlivých úkonov v zmysle príslušných ustanovení O. s. p. týkajúcich sa náhrady trov konania, pričom bude brať v ohľad pomer úspešnosti*

účastníkov konania a podľa toho rozhodne aj o tom, ktorý z účastníkov má nárok na náhradu trov konania a v akom pomere, prípade, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, prípadne dokonca môže rozhodnúť aj postupom podľa § 150 O. s. p.“ Krajský súd napadnutým uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. marca 2016, uznesenie okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že *„nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia – odňatie možnosti účastníka konať pred súdom“* zakladá porušenie jej *„práva na spravodlivé konanie“*. S poukazom na konkrétnu judikatúru ústavného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) týkajúcu sa rozhodovania o trovách konania sťažovateľka opakujúc svoje odvolacie dôvody krajskému súdu vytýka, že sa s *„podstatnými argumentmi navrhovateľa, tu sťažovateľa, vysporiadal len formalisticky, svojvoľne a arbitrárne bez toho, aby mal jeho výrok rozumný základ v obsahu spisu a poskytoval rozumné vysvetlenie, prečo bola odporcovi priznaná náhrada trov konania z časti merita súdneho konania, keď jeho úkony sa týkali celého merita súdneho konania. Nereagovanie na podstatné námietky sťažovateľa v odvolaní a rovnako nesprávny právny názor odvolacieho súdu zakladá porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“*. Skutočnosť, že napadnutým uznesením krajského súdu *„má prísť k zníženiu majetku sťažovateľa o sumu v rozpore s právnymi predpismi“*, zároveň zakladá porušenie *„jeho práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu“*.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 1 Cob 203/2015-292 z 29. januára 2016 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 167,98 €. Sťažovateľka zároveň žiada, aby ústavný súd vydal predbežné opatrenie, ktorým odloží vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

9. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

10. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 1 Cob 203/2015-292 z 29. januára 2016, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 25 Cb 69/2013-281 z 8. júna 2015 o priznaní (čiastočnej) náhrady trov konania odporokyni v sume 1 238,96 €.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

12. Pri prerokovaní námietok sťažovateľov z hľadiska možného porušenia základných práv a slobôd napadnutým postupom a rozhodnutiami orgánov verejnej moci ústavný súd vychádza z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach tým spôsobom, že ochrany týchto práv sa na ústavnom súde možno domáhať len v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy. Je to tak preto, že predovšetkým všeobecné súdy sú povolané na ochranu základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb, a až v prípade, ak nie je dosiahnutá náprava v rámci režimu všeobecného súdnictva, môže sa uplatniť ochrana poskytovaná ústavným súdom, ale aj to iba v obmedzenom rozsahu z hľadiska kritérií

ústavnej akceptovateľnosti (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 33/03) sťažnosťou namietaného rozhodnutia, resp. postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

13. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

14. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že iba za predpokladu, ak sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 294/08, IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011). K tomu treba dodať, že sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy a § 1 a § 7 OSP).

16. Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, zohľadňuje aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý judikoval (vec Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok z roku 1980), že účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten-ktorý opravný prostriedok, ktorého oprávnenie podať účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť

rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží *ex officio* súdu, ktorý rozhoduje o tomto opravnom prostriedku.

17. Keďže sťažovateľka v sťažnosti na podporu svojich argumentov o zjavnej neodôvodnenosti a arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré je podľa jej názoru „*v priamom rozpore s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky*“, poukázala na množstvo judikatúry dovolacieho súdu, pričom v čase podania sťažnosti ústavnému súdu lehota na podanie dovolania proti napadnutému uzneseniu krajského súdu vzhľadom na jeho právoplatnosť stále trvala, ústavný súd listom č. k. Rvp 4576/2016-10 z 20. apríla 2016 vyzval sťažovateľku na oznámenie, či tento mimoriadny opravný prostriedok využila. V tejto súvislosti ústavný súd sťažovateľku upozornil na to, že „Dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania je prípustné z dôvodov uvedených v § 237 OSP. Účastník sa môže svojho nároku na náhradu trov konania vzdať výslovným a jednoznačným prejavom, ktorý už neskôr nemôže meniť“ (R 117/1999). „Ak je občianske súdne konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 OSP, možno napadnúť dovolaním aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie podľa § 239 ods. 3 OSP vylúčené“ (ZSP 3/1998). Pre takýto prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že „v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľke lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54). *A contrario* potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľka k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu, čo sa týka tohto rozhodnutia, za obvyklých podmienok (m. m. III. ÚS 7/2014).

18. Podaním doručeným ústavnému súdu 5. mája 2016 sťažovateľka oznámila, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nepodala, pretože „*príslušné predpisy OSP a zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia NSSR*“ z 3. decembra 2015 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1/2016, podľa ktorého „*nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, teda nejde o dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) OSP a teda nejde o prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP*“, jej „*takéto dovolanie neumožňujú*“. Podľa jej názoru, „*ide o dôvody hodné osobitného zreteľa, keďže je nedôvodným zaťažovaním sťažovateľa, aby posudzoval správnosť zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia NSSR, keď základom je arbitrárne rozhodnutá hmotnoprávna otázka (o náhrade trov konania), a nie procesné riešenie prípustnosti či neprípustnosti dovolania*“. Sťažovateľka ďalej uviedla, že v sťažnosti citovala „*aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR nie ako dôvod procesného postupu podať dovolanie, ale ako preukázanie arbitrárneho právneho názoru, ktorý použil krajský súd v napádanom uznesení*“.

19. S poukazom na bod 16 tohto uznesenia ústavný súd k tomuto „názoru“ sťažovateľky dodáva, že nepodanie dovolania samotným účastníkom konania nevyklučuje prípustnosť ústavnej sťažnosti len vtedy, ak by jeho využitím nemohol ochranu svojich práv alebo zákonom chránených záujmov skutočne dosiahnuť.

20. Napriek uvedenému ústavný súd vzhľadom na predmet sťažnosti a svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09), posúdil aj dôvodnosť sťažovateľkiných námietok.

21. Keďže rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné

právo účastníka konania na súdnu ochranu (II. ÚS 56/05). Ústavný súd však môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, ak by nimi došlo k takému procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania, pretože základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy sa v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na priznanie náhrady trov konania.

22. Podľa § 151 ods. 1 prvej vety OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

23. Citované zákonné ustanovenie nevylučuje, aby na základe návrhu účastníka konania všeobecný súd vychádzajúc z okolností konkrétneho sporového konania alebo nesporového konania podľa zásad uplatňovaných pri rozhodovaní o náhrade trov konania tak urobil ešte pred tým, ako sa konanie skončí. Podstatné je to, aby takýto návrh nebol pred všeobecným súdom uplatnený až potom, ako vyhlási svoje rozhodnutie.

24. Ako už bolo uvedené, ústavnému súdu neprislúcha prehodnocovať právne závery všeobecných súdov, ku ktorým pri rozhodovaní o nárokoch účastníkov konania dospeli. Je totiž vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa náhrady trov konania vychádzať.

25. Na základe uvedených skutočností ústavný súd predloženú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, v dôsledku čoho odpadol aj právny dôvod zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2016